

OBECNÉ PROBLÉMY SOUČINNOSTI LETECTVA S ÚTVARY POZEMNÍHO VOJSKA

Součinnost útvarů pozemního vojska s letectvem je organizována při jejich společné činnosti s cílem zabezpečit úspěšné splnění stanovených úkolů. Organizují ji velitelé vševojskových svazků a útvarů osobně nebo prostřednictvím svých štábů a náčelníků druhů vojsk (služeb) za aktivní účasti skupiny bojového velení letectvu (SkBV) a leteckých návodčích (LN). Pozůstává ve sladění činnosti pozemního vojska a letectva podle úkolů, směrů, čar, času a způsobů činnosti do celé hloubky operace (boje).

Součinnost musí být nepřetržitá a musí zabezpečit:

- sladěnou činnost útvarů pozemního vojska a letectva při plnění hlavních úkolů,

- bezpečnost přeletů vlastního letectva nad bojovými sestavami pozemního vojska,
- zabránění úderů vlastního letectva na vlastní vojska.

O důležitosti součinnosti letectva a pozemního vojska svědčí i zkušenosti získané z průběhu Velké vlastenecké války. Např. v lednu roku 1943 18 bombardovacích letounů JU-87 Stuka fašistického Německa, které pravděpodobně letěly s úkolem bombardovat opěrné body sovětských vojsk Abramovščina, rozmístěné na předním okraji v pásnu Kalininského frontu (45 km sv. města Veliz), uskutečnily omylem úder na vlastní vojska rozmístěná v předním opěrném bodě Cibulky, který se nacházel 3 km proti Abramovščině. Sovětské jednotky rychlým rozhodnutím svého velení pak využily úderů německých

letounů jako svou vlastní podporu, přešly do útoku a obsadily opěrný bod Cibulky.

Základem součinnosti je rozhodnutí velitele. V něm je uveden i způsob součinnosti s letectvem. O součinnosti jsou vojska informována bojovými rozkazy a nařízenými, nebo ústními (písemnými) pokyny (nařízenými).

Součinnost pozemních vojsk s letectvem zabezpečují:

- u motostřeleckých (tankových) divízi — štáb divize, SkBV a náčelník PVO divize,

- u motostřeleckých (tankových) pluků — štáb pluku, LN a náčelník PVO pluku,

- u protiletadlových raketových pluků — štáb pluku, stanoviště navedení na pozemní a vzdušné cíle (SN PVC), umístěné v pásnu bojové činnosti divize.

Velitel a štáb msd (td) za účasti náčelníka SkBV řeší tyto otázky:

- ujasňuje a sladuje postup uskutečnění úderů RVD a letectva,

- upřesňuje způsoby součinnosti prostředků PVO se stíhacími letouny,

- stanoví způsob využití úderů letectva útvary divize,

- určuje pořadí ničení a umlčování nepřátelských objektů PVO a nařizuje nutná opatření k zajištění bezpečnosti průletu vlastního letectva,

- stanoví zásady označování útvarů prvního sledu, signály pro vzájemné rozpoznání, uvědomování a udávání cílů,

- klade požadavky na vedení vzdušného průzkumu a letecké podpory,

— určuje způsob rozmístění, přemístění a ochrany vrtulníkového odřadu divize nebo vyčleněné letky bojových vrtulníků s důrazem na předem určené plochy,

— určuje rozmístění SkBV a postup jeho přemístění v sestavě místa velení divize,

— navrhuje rozdělení leteckých návodčích k jednotlivým plukům.

Stáb divize nepřetržitě informuje náčelníka SkBV o situaci v pásmu divize a jejích nových úkolech. Ten hlásí veliteli msd (td) úkoly, které bude frontové a vojskové letectvo plnit v jeho prospěch. Na společné velitelské stanoviště letectva a PVO armády (SVL L a PVO A) předává požadavky na vedení VzPz a letecké podpory divize.

SkBV jsou přímo podřízeny SVS L a PVO A a předurčeny k zabezpečení součinnosti letectva s msd (td) a řízení činnosti letectva v bezprostřední blízkosti od předního okraje.

V období přípravy k vedení boje plní SkBV následující úkoly:

— zpracovává požadavky na použití letectva k ničení objektů v pásmu divize, — sčítá bezpečnostní opatření s PVO a RVD divize a výsledky dohovoru hlásí na SVS L a PVO A,

— společně s VS divize stanoví úkoly, plánovanou dobu činnosti a objekty ničení vojskovým letectvem (vyčleněným ve prospěch divize) a tyto úkoly pak předává na SVS L a PVO A,

— zajišťuje bezpečnost vlastního letectva proti účinkům PVO divize a jí podřízených útvarů a jednotek,

— sčítá postup označování vlastních vojsk na bojišti.

V průběhu vedení boje plní SkBV tyto úkoly:

— v rámci schváleného požadavku na činnost frontového a vojskového letectva v pásmu nebo ve prospěch dané divize předkládá na SVS L a PVO A návrhy na použití letectva, na jeho úkoly a způsoby bojové činnosti,

— vyzývá k plnění úkolů na bojišti vojskové letectvo a vyčleněné úsilí frontového letectva podle rozhodnutí velitele divize,

— informuje SVS L a PVO A o průběhu předního okraje, vývoji situace a úkolech, které plní msd (td),

— v dosahu vizuální dohlednosti navádí letouny (vrtulníky), které působí ve prospěch msd (td) na pozemní cíle buď ze země, nebo z vrtulníku,

— informuje náčelníka PVO divize o průletech vlastních letounů (vrtulníků) nad bojovou sestavou divize,

— prostřednictvím VS divize kontroluje včasnost zapnutí prostředků pro označování vlastních vojsk a informuje osádky letounů (vrtulníků) o okamžiku přeletu linie fronty,

— hlásí SVS L a PVO A údaje o osádkách letounů (vrtulníků) v tísni,

— společně se zpravodajským náčelníkem divize organizuje příjem průzkumných zpráv od osádek průzkumných letounů.

Při organizaci součinnosti letectva s pozemními vojsky detailně organizuje součinnost při přípravě a vedení jaderných úderů, odražení náletů nepřátelského letectva i při plnění důležitých úkolů útvarů pozemního vojska (průlom obrany nepřítelů, vysazování TVV, násilný přechod vodního toku apod.).

Na základě zkušeností Sovětské armády a vlastních zkušeností získaných při cvičeních s vojsky bylo potvrzeno, že SkBV musí mít toto organizační složení:

- náčelník,
- dva důstojníci bojového velení,
- dva až tři letci návodčí určení k plukům prvního sledu,
- 3 osoby, skupina spojení,
- 7 osob, rádiová skupina.

Náčelník SkBV se zdržuje na VS divize, informuje velitele divize o situaci vyčleněného letectva frontu a vojskového letectva, dále uskutečňuje výzvy podle požadavku velitele divize, plánuje a řídí činnost letectva v pásmu msd (td) a organizuje zásadní otázky součinnosti.

Jeden z důstojníků skupiny bojového velení se nachází u náčelníka PVO msd (td) a nepřetržitě řeší otázky bezpečnosti vlastního letectva.

Druhý důstojník skupiny bojového velení podle pokynů náčelníka SkBV plánuje boj vyčleněného letectva, udržuje přehled o činnosti letectva přijímáním, předáváním a vyhodnocováním informací.

SkBV je vybavena obrněným transportérem, ve kterém jsou spojovací prostředky určené pro velení letectvu a pro spojení na stupni msd (td) a SVS L a PVO A.

Letecký návodčí je podřízen náčelníkovi SkBV, jeho stanoviště je v blízkosti velitele msp (tp). Udržuje součinnost s náčelníkem dělostřelectva, PVO a se zpravodajským náčelníkem pluku. Stanoviště má v obrněném transportéru nebo v tanku, popř. ve vrtulníku.

Spojovací prostředky zabezpečují velení letounům a vrtulníkům ve vzduchu, trvalý styk se SkBV a velitelem msp (tp) i v případě, že navádění se uskutečňuje mimo velitelskou pozorovatelnu.

Signály vzájemného rozpoznávání a udávání cílů pozemním vojskem a letectvem a způsob jejich použití

Signály vzájemného rozpoznávání jsou určeny k zajištění bezpečnosti vlastního letectva a pozemního vojska. Je možné je používat buď pomocí radiotechnických prostředků nebo pomocí vizuálních prostředků. Ze zavedených radiotechnických prostředků jsou schopné zabezpečit rozpoznání vojsk rádiové majáky — odpovídající typu RM-2M a u protiletadlových a radiotechnických útvarů systém Kremnij-2M.

Vizuální prostředky vzájemného rozpoznávání dělíme na pyrotechnické a světelné technické. Dále to mohou být i zvláštní manévry letounů (vrtulníků).

Pyrotechnické signální prostředky nám umožňují rychle, jednoduše a názorně dávat potřebné signály, avšak tyto mohou být použity i k označení vlastních vojsk a letectva v podstatě jen za normálních povětrnostních podmínek, což omezuje jejich použití. Nedostatkem těchto prostředků je jejich jednorázovost použití, slabá viditelnost, krátká doba hoření signálních osvětlovacích nábojů, omezená možnost jejich barevných kombinací, čímž se snižuje možnost jejich kódových kombinací. Určité těžkosti jsou s realizací signálů pomocí těchto prostředků jak z tanků, tak i z BVP v průběhu boje.

Světelné technické prostředky jsou k opakovanému označování a k rozpoznání vlastních vojsk efektivnější, zejména světelné impulsní majáky typu AIM-1 nebo jejich modifikace typu BIM-25, které mají proti pyrotechnickým prostředkům tyto výhody:

- možnost několikanásobného použití,
- vyšší efektivnost,
- ekonomičnost,
- možnost široké volby kódových kombinací,
- možnost dálkového ovládání pomocí rádiového zapojení z pozemního stanoviště nebo z paluby letounu (vrtulníku) ve vzduchu.

Při označení linie fronty jsou světelné majáky rozmístovány ve vzdálenosti 500 až 700 m od sebe, tj. po jednom v každé rotě prvního sledu.

V závislosti na výšce letu a kursových parametrech jsou signály pozorované osádkami letounů (vrtulníků) ze vzdálenosti:

- ve dne od 3 do 20 km,
- v noci od 7 do 40 km, s použitím červených filtrů až do 60 km.

Pro kódování je možné použít barevné filtry. Záblesková světla světelných majá-

ků jsou dobře viditelná pro osádky letounů (vrtulníků) i při zhoršených dohlednostech. Je ovšem třeba, aby všechny prostředky pro zabezpečení spolehlivosti rozpoznávání byly používány komplexně, tj. realizace signálů se musí uskutečňovat několika prostředky.

Pozemní vojska rozpoznávají vlastní letectvo pomocí radiolokačního rozpoznávání nebo signálu „**Jsem vlastní letec**“. Tento signál se realizuje buď pyrotechnickými nebo světelnými technickými prostředky podle požadavků pozemních vojsk, nebo na stanovených čarách pro přiblížení letounů (vrtulníků) k linii fronty, popř. k prostoru účinné palby prostředků vlastní PVO. Letouny a vrtulníky pro své vlastní označení používají polohová světla, světlomety a zábleskové majáky.

V případě, že letoun (vrtulník) není vybaven technickými prostředky rozpoznávání nebo je nemůže použít, pak signál „**Jsem vlastní letec**“ vykoná pilot manévrem letounu (vrtulníku).

Rozpoznávání letounů (vrtulníků) se uskutečňuje podle:

- radiolokačního signálu rozpoznání nebo správnosti a včasnosti předání vizuálního signálu „**Jsem vlastní letec**“,

- rozpoznávacích znaků a siluet letounů (vrtulníků), které odpovídají vlastnímu letectvu,

- odpovídajících režimů jejich letů, které byly uvedeny v předběžném hlášení (informaci),

- chování letounů (vrtulníků), které neprojevují nepřátelské prvky.

Letectvo rozpoznává vlastní pozemní vojska podle signálů „**Jsem vlastní vojsko**“, který se předává pomocí radiotechnických a světelných prostředků nebo jiným vizuálním způsobem.

Signál „**Zde linie fronty**“ vševojskové svazky, útvary a jednotky předávají v průběhu boje pro označení předního okraje, dosažených (obsazených) čar vojsky s cílem maximálně vyloučit sestřelení vlastních letounů (vrtulníků), které plní úkoly přímé letecké podpory vlastních vojsk.

Signál „**Jsem vlastní vojsko**“ se musí podstatně lišit od signálu „**Zde linie fronty**“. Tyto signály se vysílají na rozkaz velitelů praporů (oddílů), rot, baterií podle požadavků LN, SkBV, NS PVO nebo SVS L a PVO A předávaných přes VS (PVS) svazků, útvarů a míst velení vojsk PVO. Doba vyžádání signálů musí souhlasit s do-

bou průletu vlastního letectva k prostorům (čarám) zaujímaným pozemními vojsky. Zkušenosti ze cvičení potvrzují, že doba zapnutí signálů musí být 2 až 3 minuty před průletem vlastního letectva.

Při označení předního okraje vlastních vojsk vizuálními signály (prostředky) mohou být vzdálenosti mezi místy předávání signálů maximálně 500 až 700 m, přitom celková šíře označeného úseku v pásmu průletu vlastního letectva musí být nejmenší 4 až 6 km.

Jednotky a útvary, které vedou bojovou činnost v obklíčení, a vzdušné výsadky uskutečňují označení po celém obvodu svého rozmístění.

Pomocí pyrotechnických prostředků se signály „Zde linie fronty“ předávají kolmo k linii fronty směrem k nepříteli a nahoru pod úhlem 70 až 80 stupňů, a to v sériích nebo jednotlivě v určených časových intervalech.

Signály světelně technickými prostředky (impulsními majáky na bojové technice) jsou podávány postupem, který je určen štábem A. Pro podání signálů označení vlastních vojsk je potřebné v praporech a rotách prvního sledu určit stanoviště označení.

Praporeční stanoviště označení vlastních vojsk se může skládat z:

- rádiového odpovídače,
- rádiového přijímače pro příjem signálů a požadavků pro zapnutí prostředků označení vlastních vojsk,
- světelně impulsního majáku,
- pyrotechnických prostředků označení (raket, dýmovnic apod.).

Rotní stanoviště označení vojsk má stejné prostředky jako praporeční stanoviště, kromě rádiového přijímače. Tento úkol plní určené osádky tanků, BVP nebo OT.

Informace o průletu vlastního letectva a povelů pro zapnutí prostředků označení na nejbližší stanoviště může přijít z VS msp (tp) v síti velení a v některých případech přímo z VS msd (td), vstupem do jedné z rádiových sítí řízení prostředků PVO divize. Předání povelů v síti velení

divíže — pluk — prapor — rota trvá asi 4 až 6 minut, ale letectvo se může objevit dříve, než přijde povel k zapnutí prostředků označení.

V průběhu boje bude síť velení značně obsazená. Proto je účelné vybudovat speciální rádiovou síť předávání povelů, která zabezpečí předání signálů za 1 až 2 minuty, což zajišťuje bezpečnost průletu vlastního letectva a jeho činnost v prostorech vlastních prostředků PVO.

V zalesněném terénu jsou signály rozpoznávání podávány z míst dobře viditelných osádkami letounů (vrtulníků), tj. na okraji lesa, na loukách, průsecích apod.

Signály „Jsme vlastní vojska“ jsou podávány v libovolném směru tak, aby zabezpečily nejlepší viditelnost osádkami letounů (vrtulníků).

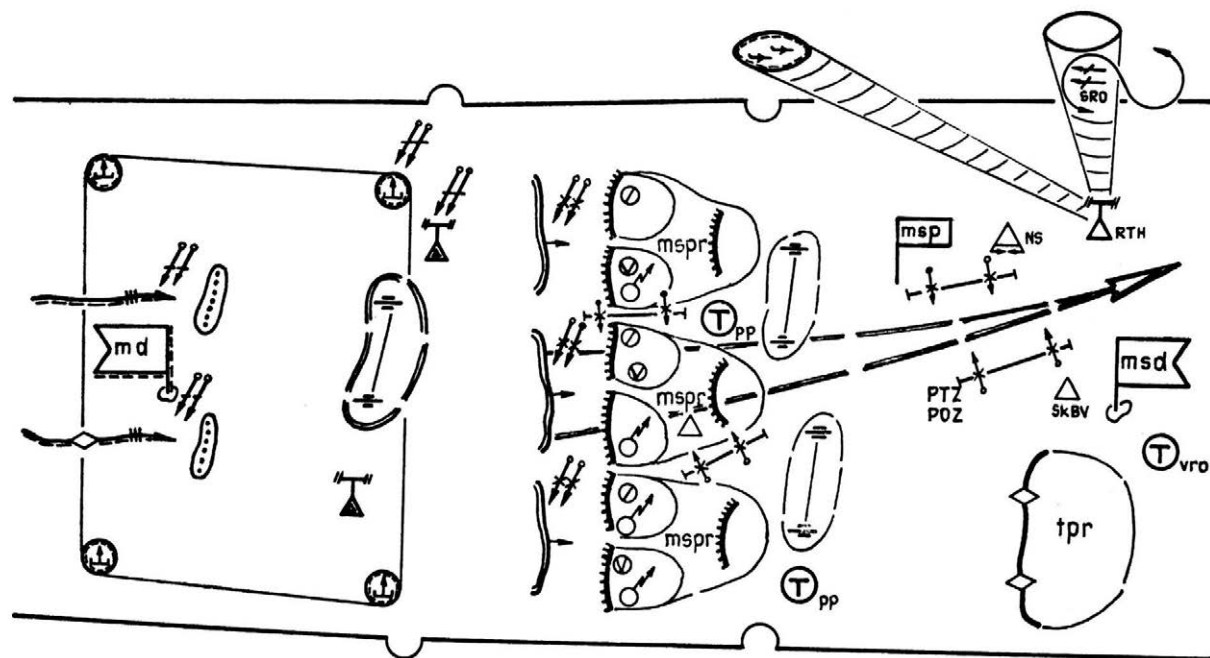
Předávání vizuálních signálů je uskutečňováno okamžitě po obdržení rozkazu, nebo od stanoveného času, do průletu vlastního letectva přes linii fronty.

Signálů označení cílů je používáno pro označení objektů ničené, jak osádkami letounů (vrtulníků), tak pozemními vojsky. Pro neefektivnější ničení pozemních cílů bylo uskutečněno vzájemné označování cílů s použitím rádiových, radiotechnických prostředků, dýmovacích, osvětlovacích prostředků, svítilnic granátů a mìn, dýmových a signálních pum, raket a také manévrů letounů (vrtulníků).

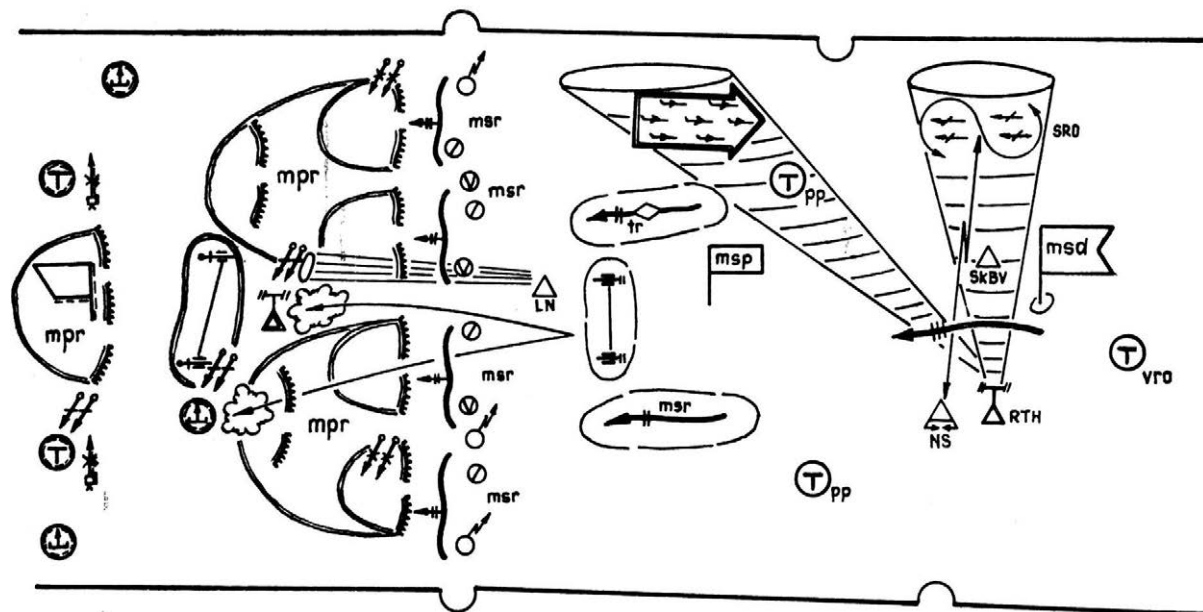
Pro upřesnění (označení) polohy objektů ničení nebo na vyžádání vedoucích úderných skupin a rovněž při zjištění nových objektů uskutečňují pozemní vojska jejich označení, o čemž SkBV informuje osádky letounů (vrtulníků). Signály se mohou předávat rádiem s udáním souřadnic cíle nebo informací o poloze cíle pomocí dobře viditelných orientačních bodů — viz obr. vzájemného rozpoznávání a označování cílů v obranném a útočném boji 1 a 2.

Udávání cílů mezi V PVO a stíhacím letectvem se uskutečňuje na společných místech velení nebo pomocí automatizovaného systému velení.

Z otázek součinnosti letectva a pozemního vojska je vidět složitost celého problému. Současně je zřejmé, že značná část problematiky součinnosti bude řešena na stupni vyšším, než je vševojskový svazek nebo útvar. Přesto je nutné věnovat všem otázkám součinnosti na úrovni vševojskového svazku mimořádnou pozornost a v zájmu úspěšného splnění společných bojových úkolů při současném zabezpečení pozemních vojsk a letectva musí příslušní velitelé a štáby učinit vše nezbytné pro to, aby součinnost letectva a pozemních útvarů byla nepřetržitá, přesná a vždy dokonale sladěná. K tomu je nezbytné zaměřit veškerá cvičení v polních podmínkách jak se štáby, tak i s vojsky. K tomu podstatně napomáhá i organizační začlenění vojsového letectva u vševojskových svazů a svazků.

Obr. 1

Legenda:

- ⊙ dýmavnice,
- ⊗ signální střelivo
- ⊙ rádlový maják

Obr. 2